

Anna-Kaisa Ikonen kok ym.

Kirjallinen kysymys kuntatalouden ennustettavuuden haasteellisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Kuntatalous elää tällä hetkellä historiallisen synkkää tilannetta. Verotusjärjestelmään liittyneet ongelmat ovat romahduttaneet kuntien kyvyn ennustaa verokertymiä ja kuntien kyky suunnitella taloutta pidemmällä aikavälillä on heikentynyt merkittävästi. Erityisesti jo valmiiksi tiukan taloustilanteen kanssa kamppaileville kunnille tilanne on kohtuuton.

Kuntien velkaantuminen on vahvassa kasvussa ja heikosti kehittynyt kuntien tulopohja tekee olosuhteista entistä hankalamman. Kuntaliitto on arvioinut, että tulorekisterin aiheuttamien ilmoitusongelmien luoma kertymävaje olisi kunnille vuoden alusta alkaen jo yli 400 miljoonaa euroa. Tämä summa saattaa kasvaa entisestään vielä loppuvuoden aikana.

Tulorekisteri- sekä verokorttiuudistus ja verotuksen joustava valmistuminen ovat aiheuttaneet kunnille vaikeita haasteita ja tilanne uhkaa johtaa korotuksiin kuntien veroprosenteissa, velkaantumisen kasvuun sekä vaikeuksiin tuottaa laadukkaita palveluita, jotka vastaavat lain edellyttämiin tasapainotavoitteisiin. Asema on kohtuuton kunnille, jotka ovat tulorekisterin käyttöönoton myötä ajautuneet syntyneiden ongelmien sijaiskärsijöiksi. Kuntien verokehitystä merkittävästi heikentäneet tekniset yksityiskohdat, verokorttiuudistus ja tulorekisteri, tulee analysoida ja saada kuntoon mahdollisimman nopeasti.

Nykyisen tilitysjärjestelmän ydinongelmana on se, että tieto oikaisuksista saadaan liian myöhään ja sen myötä verokertymien ennustettavuus on heikkoa. Verotulojen rytmihäiriöiden myötä myös budjetointi, palveluiden järjestäminen ja talouden hoitaminen kärsivät. Kuntaliiton kaupunkipoliittinen työryhmä on tehnyt 10.9.2019 kannanoton, jossa se ehdottaa ratkaisuksi ennen tilivuotta laadittua kuntakohtaista kunnallisveron kertymäennustetta, jolla tilitykset voidaan suorittaa kunnille kuukausittain. Jo suoritettut tilitykset oikaistaisiin todellisen kertymän mukaisiksi vuosi tili-vuoden jälkeen.

Vuosikertymän tieto etukäteen parantaisi merkittävässä määrin kuntien kykyä vastata tehokkaammin taloudellisen tilanteen muutoksiin ja antaisi kunnille parempia valmiuksia ennustettavuuteen ja toimintakyvyn tasapainon ylläpitämiseen. Ratkaisuna tilitysjärjestelmän uudistus takaisi kunnille tasaisen vuosittaisen verotulovirran.

Kuntaliitto on arvioinut, että tulorekisterin aiheuttamien ilmoitusongelmien luoma kertymävaje olisi kunnille vuoden alusta alkaen jo yli 400 miljoonaa euroa. Tämä summa saattaa kasvaa enti-

Kirjallinen kysymys KK 132/2019 vp

sestään vielä loppuvuoden aikana. Budjettiriihessään hallitus on linjannut, että kuntien valtionosuudet kasvavat ensi vuoden puolella 1,1 miljardia euroa. Kertaluontoinen kunnille maksettava 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäys aikaistetaan tälle vuodelle.

Tämä ensiapu on helpotus kunnille ja hallituksen budjettiriihen linjaus on myönteinen. Kuntien erittäin vaikea taloudellinen tilanne, ennakointikyvyn merkittävä heikkeneminen sekä henkilöstöresurssien haasteellisuus eivät korjaannu kuitenkaan vain valtionosuuksien lisäyksillä. Nykyjärjestelmän myötä verokertymien ennustettavuus on erittäin hankalaa ja siksi tilitysjärjestelmä tulee uudistaa ja mahdollisimman pian. Peräänkuulutamme hallitukselta nyt vaikuttavia toimia, jotta kuntien tilanne saataisiin kääntymään parempaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä toimia hallitus aikoo toteuttaa, jotta kuntien verokehitystä heikentäneet tekniset seikat, verokorttiuudistus ja tulorekisteri, saadaan kuntoon mahdollisimman pian?

Helsingissä 19.9.2019

Anna-Kaisa Ikonen kok
Ben Zyskowitz kok
Mari-Leena Talvitie kok